



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Corneli[i] Cvr̄t[i] Augustiniani Erem. De Clavis  
Dominicis Liber**

**Curtius, Cornelius**

**Monaci, 1622**

Caput V. Opinionem nostram stabiliunt antiqua sigillaria & imagines.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-11735**

38 F. CORN. CURTI  
imprecari *Malum DEI,*  
*lanceam & quatuor CLA-*  
*VOS,* cū aliquem diris  
ipsis dirissimè devota-  
re volunt.

CAPUT V.

*Opinionem nostram stabili-*  
*unt antiqua sigillaria &*  
*imagines.*



Nunc si potest hu-  
ic sententiæ no-  
stræ ab anno  
simulacris memoriæ cu-  
stodibus fidelibus robur  
accedere, validissime  
mœniti sumus: nullum  
adversariorum impetum  
extimescimus, insupera-  
bile



I  
EI,  
LA-  
diris  
ta-  
abili  
G  
thu  
no  
nosu  
e cu  
obur  
time  
llum  
atum  
pera  
bile

DE CLAVIS DOM. 59

biles sumus. Tota nobis  
Italia opitulabitur, Ger-  
mania iuvabit, & quid-  
quid demùm in Europâ  
est ædium, vetustarum,  
auxilium præsentarium  
nobis submittet. Ecce  
ab Etruriâ primum  
signum.

D 5 Hoc





Imago Crucifixi cedrino ligno à Nicodemò ex Pharisæo  
homine, et ex Principibus Iudeorum vno, discipulo  
Christi Domini ante Passionem occulto, incisâ, et  
Luca asseruata.

R. Sadelser del.

fig  
qu  
de  
tu  
ve  
on  
fer  
rit  
fix  
ma  
&  
mu  
sen  
rav  
in  
mi  
at.  
cnc



DE CLAVIS DOM. 61

Hoc nobis è cedro effigiavit Nicodemus. quē quis audeat tantæ impudentiæ, libertatisque statuariæ in simulare, ut non veram Christi crucifixionem, quam ipse præsens vidit, repræsentaverit? ille, qui Christum refixit, qui CLAVOS suâ manu extudit, excepit; & sicut piè sentire debemus, osculo sincero non semel amplexatus est, erravit, aut fallere voluit in hoc signo? Neq; ipsa mihi id Suada persuadeat. Tantum zelo tribuendū est viri, qui Christo

D 6 fami-

Pharisæi  
Scipulo  
Cesū, et  
adeler tr



Nicol. de  
Lyra in c.  
19. Ioan.

62. F. CORN. CURTI  
familiaris & \* discipulus  
occultus fuerat, & deinde  
in eius sepulturam  
myrrhae & aloës mixtu-  
ram quasi libras centum  
detulit. neque credibile  
hunc voluisse fidei jactu-  
ram facere, qui pro Do-  
minico corpore condi-  
endo tantum in unguen-  
ta argentum effuderat.  
Accedit quod miranda  
nimis mira per hanc sta-  
tuam Deus operatur, qua  
tibi Lucenses omnes me-  
moriter memorabunt.  
Observandum autem est  
in hoc sculptili repræsen-  
tari Christum quasi jam  
modò cruci adfixum, vi

VIII



DE CLAVIS DOM. 63

vum adhuc & nihil mortal-  
talis palloris indutum.  
Barba, ut & cæsaries, a-  
vellanæ colorem imbi-  
bisse videtur; non pro-  
tensa, sed in duas quasi  
Pythagoræas sese dividēs  
semitas. Nuditatem ejus  
defendit vestis anthraci-  
na, manuleata, ex Serum  
lanâ: fimbrias & eã par-  
tem, quæ infra umbili-  
cum est usque ad talos,  
Phrygiâ acu distinctum,  
aurum eleganter com-  
mendat. Cingulo quoq;  
eadem ars pretium facit.  
Corona porrò ex puro  
putoq; auro est, tanto Re-  
ge digna. supra ipsã ele-  
men-



64 F. CORN. CURTI  
menta hæc Græca A. &  
Ω. Immò & calceatus hic  
pendet Christus. calcei  
autem argentei sunt au-  
reis laminis<sup>9</sup> incrustati,  
& Crucis signo insigniti.  
de quib<sup>9</sup> rarum est quod  
scribitur. Paupertinus e-  
rat aliquis, ad extremas  
incitas redactus, qui ut  
ne periret, Servatorem  
rogavit supplex penuriz  
suæ magnæ parvum ad-  
miniculum. ad preces il-  
lius imago, aut potius<sup>9</sup>  
Christus in imagine se  
inclinavit, & mendiculo  
huic dexterum objecit  
calceum, tanquam mise-  
riæ suæ levamen. Cum  
the-



DE CLAVIS DOM. 65

thesauro isto jam abituriebat homuncio; sed æditimi rei novitatem admirati calceum redemerunt, tantumque auri in ejus sinum congesserunt, quantum satis esset ad precium calcei æquandum. ille autem adaptari in hunc usque diem non potuit, sed calice supposito fulcitur. Scrupulus fortasse exiguus non exigua tibi molestia hinc faciet, quod ornatus omnis alienus sit à verâ crucifixione, quâ investes rei sustinebant. quare aut Nicodemum hallucinatū esse, aut nos solentia insanire suspicaberis,

ris,

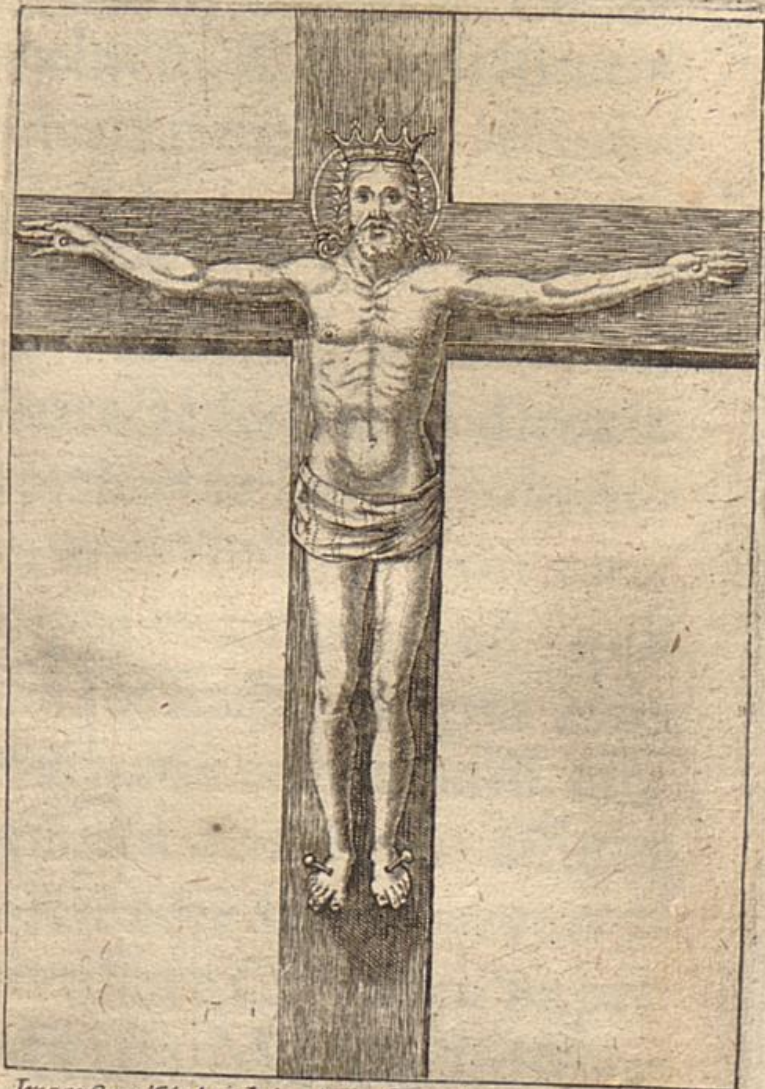


66 F. CORN. CURTI  
ris, qui hanc pro Nicodemi  
statuam circumferamus. Sed  
nodum hunc dissecabit ipsa  
facile historia, quæ docet  
à posteris, piis Christi fi-  
delibus tegumen hoc ad-  
jectum esse jussu Dei, mo-  
nitu Angeli. Ille ergo à  
Nicodemo sculptus Chris-  
tus CLAVIS quatuor fi-  
xus est; & fidem dare co-  
gimur signo tam veteri,  
viro tam sancto & fi-  
deli.  
Numerum eundem  
quoque solidè probat al-  
tera, quam tibi hanc  
demonstramus,

Istam

Imagi  
et m  
et sive





*Imago Crucifixi cedreño item ligno à S. Luca Evangelista,  
et individuo S. Pauli omnis peregrinationis Comite, incisa,  
et Siroli prope Anconam asseruata.*

*Raph. Sadeler excudit.*



ca  
dic  
ger  
tat,  
una  
for  
spi  
tem  
sup  
ita  
ver  
qu  
nib  
sim  
mit  
spa  
gal  
qu  
Pila  
-08



DE CLAVIS DOM. 69

Istam autem S. Lucas  
cælavit. & quis falsitatis  
dicā Euangelistæ impin-  
gere audeat? quis admit-  
tat, ut comiserit perfidiā  
una eademq; manus? an  
fortassè scribentē direxit  
spiritus cælestis; sculpen-  
tem scelestus? non uno  
supplicio dignus est, qui  
ita senserit. Magnū hoc  
veritatis testimoniū est,  
quòd à Nicodemi effigie  
nihil recedat: nā viventē  
similiter Christum expri-  
mit; barbā, capillosque  
spadicea itidē facit, & re-  
galē in capite tiarā. Nisi  
quòd præter hæc titulum  
Pilati ostendat, I. N. R. I.  
Iesus



70 F. CORN. CURTI  
IESUS NAZARENUS REX  
JUDÆORUM. Crucifixum  
hūc servat Sirolis, nō pro-  
cul à loco quē olim Nu-  
mana civitas habuit: post  
ejus à Gothis everfionē  
trecentos āpli<sup>9</sup> años latuit.  
divino igitur indicio rur-  
sū invent<sup>9</sup> toti Italię vene-  
rabilis est, & sumā ea que  
plurima cōfert beneficia.

Pondus sentētiæ nostræ  
gravissimū addit Crux il-  
la, quæ in pretioso vivifi-  
coque veræ Crucis ligno  
incisa est, & in Apostoli-  
co sacrario inter alias pre-  
tiosissimas reliquias assen-  
vatur. ejus figurā hoc mo-  
do expressit R. P. noster  
Angel<sup>9</sup> Rocca. Ro-

P. Angelus  
Rocca in  
Comment.  
de vivifica  
Crucis li-  
gno.

Icon  
vena  
Ann

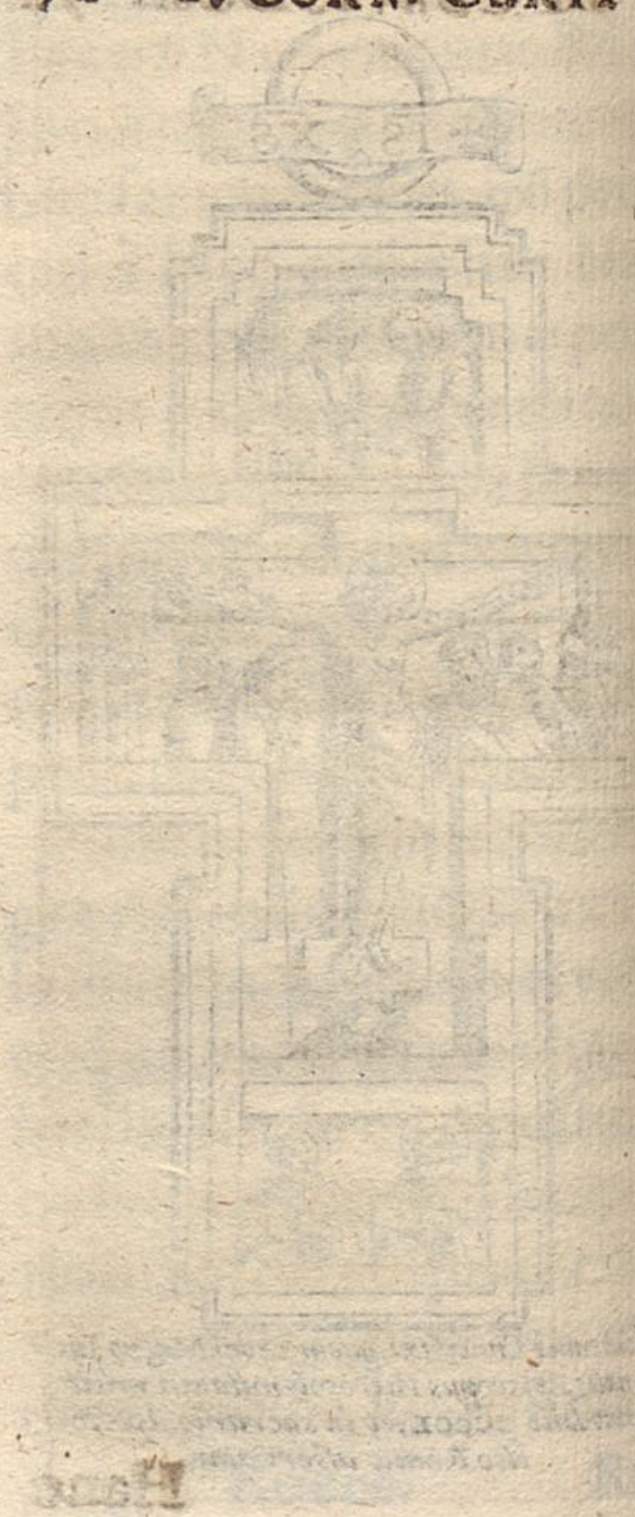




Iconismus Crucifixi, quem Leoni Magno Iu-  
venalis Episcopus Hierosolymitanus misit  
Anno Dni CCCCL. et in sacrario Aposto-  
lico Romae asservatur.

**Hanc**





cr  
cul  
ver  
Ep  
tur  
ni  
ip  
ad  
Ve  
hor  
an  
dep  
lis  
inu  
mo  
in  
gni  
diu  
foc



DE CLAVIS DOM. 73

Hanc ita sculptam sacratissimæ Crucis particulam Leoni Magno Juvenalis Hierosolymitan<sup>9</sup> Episcopus misisse creditur circa annum Domini 450. Et colligitur ex ipsius Leonis epistolâ 78. ad eundem Juvenalem. Verùm hæc eadem Crux, hominúmne incuriam, an injuriam temporum deplorem? tanquam vilis trunculus, & lignum inutile extra oculos animolque hominum jacuit in retrico, olido, & indignissimo sacelli angulo. diúne? pudet Christianæ focordiæ: trecentis pænè anni

Leo PP.

Antiqua  
Bibliotheca  
Paderborn  
1711



annis. Sergius enim circa annum 690. à cælo monitus reperit, honoravit, & Quirino populo totiq̃ue mundo adorandam exaltavit. Testes habeo Iucupletes, Bedam in lib. de 6. ætatibus mundi. anno 4652. Anastasium Bibliothecarium in vita Sergii, Onuphrium Panuinium nostrum, librorum & antiquitatum heruonem inexplebilem, & alios. Signifex igitur, quicumque ille fuit, sacratissimo quoque ligno huic Christum quatuor CLAVIS fixum in sculpsit. Quæ autem ei perierga

ad  
An  
ter  
qui  
per  
hæ  
in p  
fra  
ex a  
hæc  
dit,  
san  
Græ  
tāt,  
Rox  
nica  
San  
Hinc  
fixi  
Cleo  
addita

Beda.

Anastasio  
Bibliothecario  
Pancinij  
Augustini  
anus,



DE CLAVIS DOM. 75

addita sunt, explicat fusè  
Angelus noster. capite  
tertio ejusdē libelli : nos  
quia properè ad alia pro-  
peramus, quid potissimū  
hæ sibi personæ velint,  
in pauca conferemus. in-  
fra lamellam istam, quæ  
ex auro obryzo est, &  
hæc signa ✠ IS. XS. ostē-  
dit, tres humanæ effigies  
sanctissimam Trinitatem  
Græco more repræsen-  
tât, quod ipsū per literas  
Roxolanas sive Ruthe-  
nicas: *Sueta Troisa* id est  
*Sancta Trinitas*, insinuatur.  
Hinc ad dexteram cruci-  
fixi DD. Paullus, Maria  
Cleophæ, & Deipara i:  
E pfa-



76 F. CORN. CURTI  
pfa: ad lævam DD. Pe-  
trus, Magdalena, & Jo-  
annes Euangelista incisi  
sunt. Ad Crucis pedem  
in calvariâ Mors signifi-  
catur, quam moriendo  
Christus superavit. infra  
hanc duo Graii Doctores  
Basilius & Chrysostronus  
effigiati sunt, qui regni  
aureisq̃ue scriptis Hære-  
ticos S S. Trinitatis op-  
pugnatores prostrave-  
runt.

Porro hæc icon vide-  
tur prototypon esse illius  
quam argento inclusam  
habet D. Christophorus  
Eyferus, Archigramma-  
teus Anglostadianus, vi-



I  
Pe.  
Jo.  
ncifi  
dem  
nifi.  
ende  
infra  
ore  
omu  
egit  
ære  
op  
ave  
vide  
illi  
usan  
oru  
ama  
i, vit  
ad

DE CLAVIS DOM. 77

ad Rempublicam The-  
mide benevolente natus,  
cui pudor, & justitiæ so-  
ror

*Incorrupta fides, nudaq̄  
veritas,*

*Non ullum invenient pa-  
rem:*

cum omnib⁹, tū imprimis  
*Insigne mæstis præsidium  
reis.*

Qui cum ex Virtutis  
æde, ad debitum sibi in  
Honoris templo fastigiū  
jamjam assumend⁹ esset,  
Sors invida, quæ

*ἀπιετα εἰσλῶν ἀεὶ,*

atrupit bo-  
nos semper

prostravit hominem, &  
durius, quam olim Pro-  
metheū Jupiter ad Cau-  
casum,

E 3 casum,



78 F. CORN. CURTI  
casum, dominante per  
omnia membra arthriti-  
de immerentem ad lectū  
adfixit, perpetuaque de-  
cubatione adfixit. Ve-  
rūm enim verò non po-  
tuit invictum ejus ahe-  
neumque animum fran-  
gere turbo ullus adverfi-  
tatum: etiam num seder  
& quantum pote est, cau-  
las agit

*pro sollicitis non taciturnis  
reus.*

æstuantis morbi pæne  
suffocatus doloribus, æ-  
grâ linguâ suis adest ci-  
vibus, & latentis intus ac-  
per omnia integræ pru-  
dentia magna edit mo-  
nimen



I DE CLAVIS DOM. 79

nimenta. ad quem cum  
olim ego quoque nullo  
intercedente proxenetâ  
aut parario, sed solo Vir-  
tutum ejus maximarum  
illicio invitatus aditum  
quærerem, ita benignè  
familiariterque admiffus  
sum, ita candidè synce-  
réque adamatus, ut non  
modò, quod mihi cum  
omnibus bonis commu-  
ne est, Patronum illum,  
sed Patrem etiam nomi-  
nare audeam, & quia af-  
fectu effectoque talis est,  
æternùm venerari debe-  
am Hic, inquã, Vir ma-  
gn<sup>9</sup>, quem honoris cau-  
sâ nominavi, habet sigil-

E 3 lari-



80 F. CORN. CURTI  
larium ab antiquitate &  
artifice manu pretiosum,  
quod è media Græcia a-  
micorum, manibus il-  
li oblatum Romanã cru-  
cem affectatã quasi simi-  
litudine repræsentat. nã  
& personarum numerũ  
ferè parem, & ordinem  
servat, ostendit caracte-  
res Ruthenicos, & quod  
hoc loco precium facio  
quatuor CLAVOS.

Bibliothe-  
ca Angeli-  
ca ad S. Au-  
gustin. Ro-  
mæ.

Dabit nobis etiam Bi-  
bliotheca Angelica, quæ  
Romæ ad S. Augustinum  
publicæ utilitati devota  
est, quod numerũ nostrũ  
tueatur: ea autem habet  
hanc iconem,

Imago  
supra  
Sancti

&





*Imago Crucifixi tempore Ioannis Pape VII. opera musico  
supra Portam Sanctam, ad interiorem veteris Basilicæ  
Sancti Petri partem, olim representata circa Annum Dom.  
DCC. VI.*



&  
um  
est  
fili  
qu  
vat  
affe  
me  
exf  
ca  
gm  
gin  
tur  
vit  
lib.  
ten  
the  
Par  
itac  
hab



I DE CLAVIS DOM. 83

& refert archetypon su-  
um, quod nuper visum  
est in vetere S. Petri Ba-  
siliçâ, à tergo Sacelli,  
quod à Sanctis.<sup>mo</sup> Ser-  
vatoris nostri Sudario ibi  
asservato, Veronicæ no-  
men habuit. illud porrò  
exstruxit Joaões VII. cir-  
ca annum 606. opere se-  
gmentato in Matris-Vir-  
ginis honorem. ut testa-  
tur Joannes Diaconus in  
vitâ S. Gregorii Magni  
lib. 4. cap. 83. & 84. i-  
tem Anastasius Biblio-  
thecarius, Platina, &  
Panuinius noster. Hæc  
itaque imago Christum  
habet quatuor CLAVIS

Ioan. Dia-  
conus.  
Anastaf.  
Biblioth.  
Platina.  
Onuphri-  
us noster.

E s      fixũ.



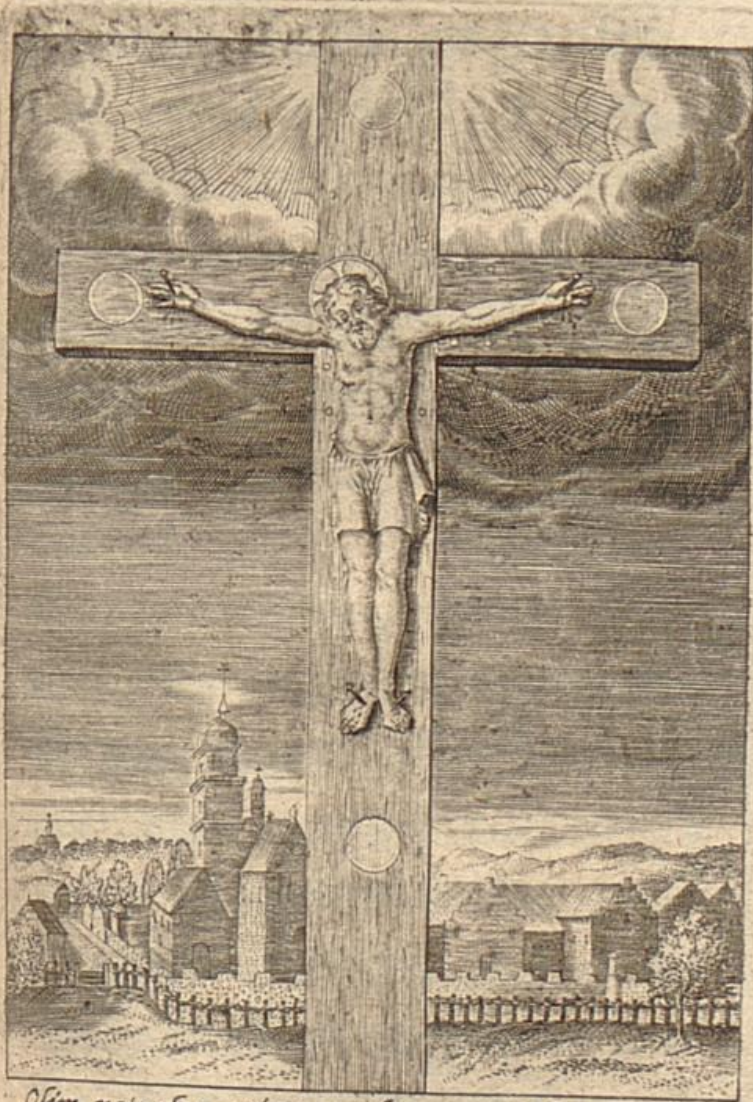
84 F. CORN. CURTI  
fixum: cui addit pendi-  
ginem, seu tunicam tala-  
rem. pro diademate  
splendor capiti irradiat  
figuram Crucis effor-  
mans. Diademati immi-  
nent hæ literæ, I. N.  
R. I.

Præmissis signis hoc ve-  
tustate parùm, nihil  
autoritate ce-  
dit.

Nam

Olim  
Nisi  
At





*Olim patrasse mira multa miranda,  
Nihil hodie CRUCEM patrare miramur.  
At quis Fidem defervuisse miratur?* R. Sadeler



m  
tu  
pe  
or  
ut  
in  
ve  
m  
C  
ta  
ft  
ba  
q  
tr  
o  
ca  
n  
tr  
p



DE CLAVIS DOM. 87

Nam quia à nullo hominum facta cognoscitur, quid aliud innuere poterit, quàm crucifixionem non aliam fuisse? ut quid enim à Veritate imago ostenderetur, nisi verè referret id, cujus imago est? Hæc verò à Cælo cælata, terris eruta, per brutum demonstrata, tanto solidiùs probat nostram opinionem; quanto humanis manib<sup>9</sup> tradita cedunt iis, quæ occulto Dei digito fabricantur, mutorumq; animalium linguis docentur, & continuatis jam plurium sæculorum de-

E 7 cursu



88 F. CORN. CURTI  
cursu miraculis, ferventi-  
que totius orbis pietate  
comprobantur. Verum  
hæc breviter ostendam,  
unde non parum lucis  
ponderisque CLAVORUM  
numerus quaternari<sup>9</sup> ac-  
cipiet.

Vide R. P.  
Matthæū  
Raderum  
in Bavariâ  
Sâctâ, tom.  
1. fol. 85.

Boiariam administra-  
bat\* Regio nomine Thaf-  
silo, & fortè depositâ  
paullum curarum sarcinâ  
in venationem tende-  
bat. Saltum omnem per-  
lustrabat odora canum  
vis, ut si quæ esset, feram  
excitarent, & in plagas  
impellerent, vel in spi-  
cula. Ecce latratu ingen-  
ti cerva timida protrud-  
ditur.



DE CLAVIS DOM. 89

ditur. fugit à dentibus  
sequentium, dum ad lo-  
cum velut asylū aliquod  
occultum attingit : ubi  
quasi jam ab omni hosti-  
li incurfu secura, hæret,  
firmaque consistit. In-  
stant canes latratib<sup>9</sup>, mor-  
sibus : illa non magis  
mouetur,

*Quã si dura silex, aut stet* Virg.  
*Marpesia cautes.*

Donec ad spectaculum  
cum grege venatorum,  
Thasilone concurrente,  
pedibus occepit terram  
scalpere, humum eruere,  
foveam facere, & sepul-  
tas quasi tres ibi Cruces  
in apertum prodere. ut  
vidit



90 F. CORN. CURTI  
vidit satis videri à Rege  
quod volebat ; in silva-  
rum abdita pernice cur-  
su avolans ab hominum  
se oculis eripuit. Admi-  
randum hoc Thassilo E-  
piscopo patefacit, qui sta-  
tim Cruces humo levat,  
eisque inter Sanctas Bea-  
torum Reliquias locum  
donat. Conceptis verbis  
ibidem Bojariæ Princeps  
testem tantæ rei ædem  
vovet, exstruit, & in eâ  
harum unam Crucem,  
cujus schema supra dedi-  
mus, solenniter collo-  
cat. Cœnobium adstruit  
quoque, & POLLINGEN  
nuncupat. cui nomini

occa-



DE CLAVIS DOM. 91

occasionem venatio de-  
derat, ut vulgi opinio  
est, in quâ canes latran-  
tes has syllabas *Pol, Pol,*  
*Pol,* efferre videntur.

Ædem hanc consecravit  
S. Bonifacius, præsentem  
quoque Carolo Magno,  
quem pietas & raritas  
miraculi invitaverant.

Incredibile quantum re-  
pentè Deus mortis suæ  
signum hoc sacrum in-  
lustravit, uterque sexus,  
annosi, ephœbiq̄ue,

*Electi juvenes simul & de-* Catul.

*cus innuptarum,*

clari, obscuri q̄ue, se sua-  
q̄ue Deo mancupi da-  
bant. Tantus, in quâ, ho-  
minum



92 F. CORN. CURTI  
minum concurrentium  
coetus in festo Inventio-  
nis die visebatur, ut non  
indignum Principes Boii  
judicaverint nundinas i-  
bi instituere, quæ cele-  
briorem utilioremq; fa-  
cerent hanc tantæ mul-  
titudinis conventionem,  
Verùm diu pòst

*quid non mortalia pe-  
tora cogis*

Virg.

*Auri sacra fames?*

invidebat tantæ Cœno-  
bii prosperitati oppidum  
vicinū *Weilbaum*, & Præ-  
positum seu verboso seu  
argentario palpo percu-  
tientes, nundinas transf-  
ferunt in suū forum. Si-  
mul



DE CLAVIS DOM. 93

mul hæc translatio facta  
est, frigescere cœpit mor-  
taliū ardens pridē er-  
ga Crucem Domini pie-  
tas, & jam rari hanc æ-  
dē frequentabant. Quid  
deinde? Zelo zelavit  
Deus honorem suū; im-  
misit in impios ignem fu-  
roris sui. intra paucas ho-  
ras in flammâ & fumo;  
deinde in favillâ & cine-  
re cum urbeculâ ipsum  
Monasterium stetit. Pie-  
tate novâ piare scelus ad-  
missū civitas voluit, & jã  
suas loco sacro nundinas  
restaurare statuit. sed sta-  
tuit. morantes igitur De<sup>9</sup>  
altero igni admonuit, &  
cun-



94 F. CORN. CURTI  
cuncta latè depopulans  
ad Cœnobium festa solita  
redire coëgit. Sed jam  
paullo altiùs nos hic, ut  
video, scribendi ardo  
provexit. pergamus de  
cervâ hujus Crucis indi-  
ce aliquid addere, quod  
calestē hanc inventionē  
Bojariæ reddat gloriosi-  
orem. Contigit anno  
1524. quod subjungam  
Crucem hanc ampliore  
cogitans honore afficere  
ejus Monasterii Antistes,  
conciet fabros, signat lo-  
cum, ubi ædem novam  
excitari desiderat. signat  
autem istum, è quo crux  
olim cervæ ministerio

crux



eruta fuerat. Instant o-  
peri operæ : ligna lapi-  
desque advehuntur, aptā-  
tur, poliuntur; & jam  
ædificationem adgressu-  
ri, altum fodiunt funda-  
mentum. & ecce, dum  
arenam saxaque eruunt,  
tophus quidam stupen-  
dum in modum se obji-  
cit, in quem cerva Crucis  
repertrix pedem suum  
perfectissimè veluti in  
ceram impresserat. Vi-  
ginti deinde alii & duo  
anni effluerunt, cum  
iterum fodiunt, ut tem-  
pli propylæū, quod hu-  
mile nimis & vile vide-  
batur, attollerent, & di-  
gnam



gnam adderent ædi sa-  
 cræ majestatem. ô mi-  
 randa Dei opera ! altera  
 rursus sese offert petra  
 quæ alterum feræ pedem  
 quasi celte incisum ostē-  
 debat. Magna & inscruta-  
 bilis Dei providentia,  
 qui miraculorum suorum  
 relinquit miracula, &  
 stupenda testimonia de-  
 xteræ suæ potentis im-  
 potentibus, durisque, &  
 saxeis cordibus mortali-  
 um. Si porrò nunc be-  
 neficia enumerare velim,  
 quæ innumera in homi-  
 nes per hanc Crucē col-  
 lata sunt; bis ineptus vi-  
 deri possim: tum quod

extra



DE CLAVIS DOM. 97

extra materiæ meæ pomœria vagus excurram, tum quòd autumnî folia, hiemantis cœli floccos in numerum cogere adnitar. Ergò

*Illic unde abij, redeo.*

CruX hæc tot miraculis inlustris, & toti Boiariæ celeberrima quatuor etiam CLAVOS ostendit.

Quòd si necesse est, Angelos quoque testes adducemus. Mons est in eadem Boiariâ, quem *Andechs* nomine proprio, magis usitato *Sanctum* vocant; tum à Virorum *Divis* adscriptorum frequenten-



98 F. CORN. CURTI  
quentiâ, qui ex eo velut  
Equo aliquo Troiano  
grandi numero prodie-  
runt; tum à lipsanis aliis-  
que SS. reliquiis, qua-  
rum ibi incredibilis co-  
pia. Inter ea autem Crux,  
& in Cruce noster CLA-  
VORUM numerus. Hanc  
verò Carolo Magno Ge-  
nius cælestis attulit, &  
suis in manus pii Cæsa-  
ris tradidit. cujus dein-  
de auspiciis Pipinus fili-  
& Comes postea Ratho,  
seu Rasso lætissima de in-  
fidelibus trophæa retu-  
lerunt. Ejus iconismus  
iste est.

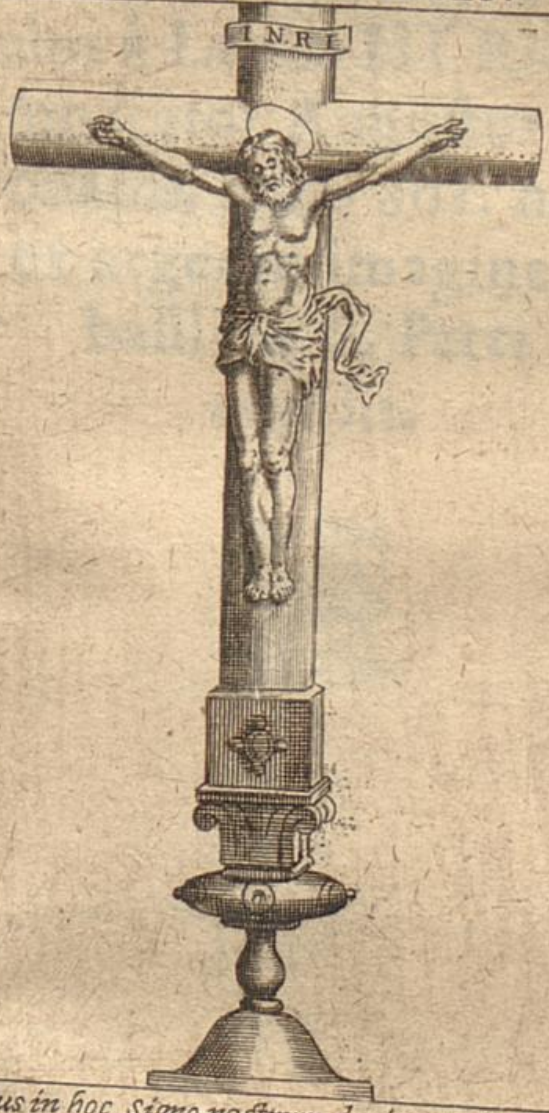
Eun-

Christus  
Christus



DE CLAVIS DOM. 99

IN HOC SIGNO VINCES.



*Christus in hoc signo nostrum devicerat hostem,  
Christi hostem Magnus Carolus atq; Ratto.*

F

ri  
zelu  
iano  
odie  
aliif  
qua  
co  
rux,  
CLA  
lanc  
Ge  
&  
æfa  
ein  
fli<sup>9</sup>  
tho,  
in  
etu  
nus  
UN-



100. M. A. CORN. CURTI



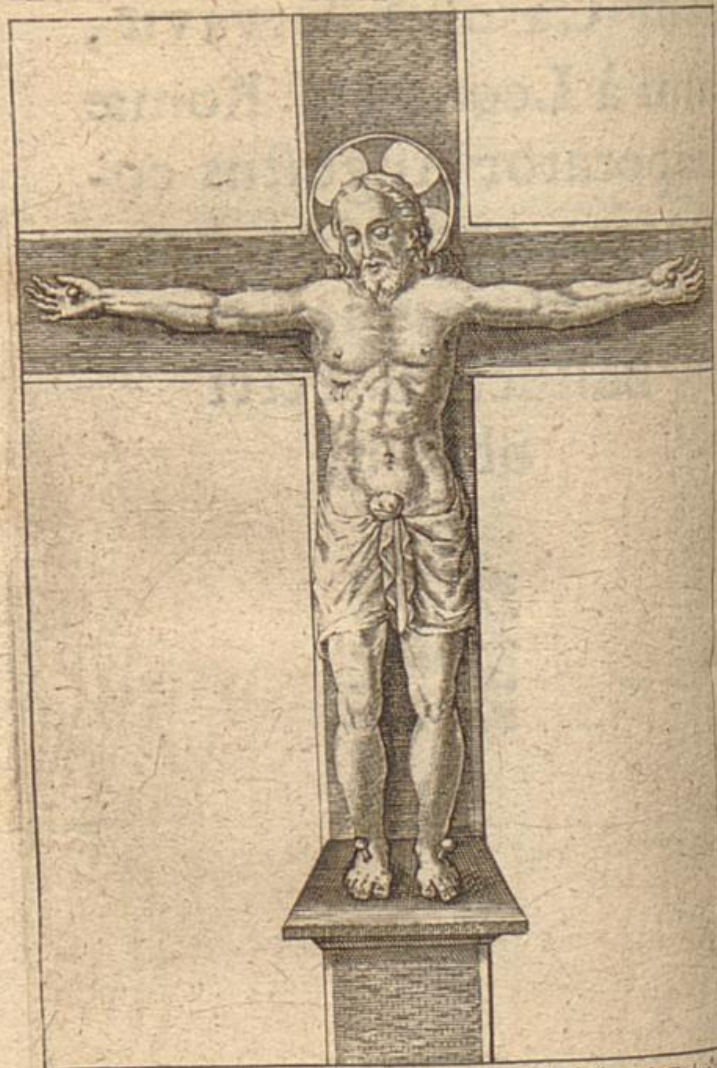
d  
c  
In  
ro  
e



tl  
DE CLAVIS DOM. IOI  
Eundem numerum i-  
dem Carolus servavit,  
cùm à Leone III. Romæ  
Imperator Augustus co-  
ronatus, anno 801. hanc  
ex argento imaginem  
basilicæ S. Petri  
obtulit.







*Imago Crucifixi argentea in Sacratio Basilicae S. Petri  
asseruata, quam Carolus Magnus Imperator, à Leone III.  
Pont. Max. Romae coronatus, eidem Basilicae dono dedit,  
circa Annum DCCC. XV. Rayn. Sacler*

pre  
pia  
cifi  
tus  
lon  
pal  
xte  
bur  
Ca  
Dec  
Hir  
scip  
Cru  
Pau  
tor  
mu  
dire  
te  
bus



DE CLAVIS DOM. 103

In quâ notare operæ  
pretium est Imperatoris  
piam liberalitatem. Cru-  
cifixus septem palmis al-  
tus est: Crux tredecim  
longa, & lata undecim  
palmis. Crucifixus de-  
xterâ sceptrum, lævâ glo-  
bum gestat; quæ signant  
Cæsarem orbis imperiū  
Deo in acceptis ferre.  
Hinc Deipara, illinc di-  
scipulus dilectus: infra  
Crucem, S. S. Petrus &  
Paullus Ecclesiæ funda-  
tores sculpti sunt. Si-  
mulacrum hoc in urbis  
direptione sub Clemen-  
te VII. à militum ungui-  
bus fuligō & pulvis ser-

F 3 vavit

*St. Petri  
Leon III.  
no aedit  
S. S. Petri*



104 F. CORN. CURTI  
vavit. quod postea Julius  
III. anno 1551. ut penu-  
ria urbis & Ecclesiae suc-  
curreret, in pios usus co-  
flavit. Plastræ verò operi  
ex marmore æqualem  
priori substituit, qui in  
ejusdem basilicæ larario  
quod olim Templum ro-  
rundum S. Andreae, nunc  
S. Mariae de febribus vo-  
catur, etiamnum hodie  
adservatur. Testes hujus  
sunt dati acceptique co-  
dices, quos æditimi con-  
fecerunt & Angelus Roc-  
ca noster. examinavit  
Testes præterea Mannus  
Pisanus aurifex, & qui ex  
S. Pontificis mandato  
ne-

R. P. An-  
gelus Au-  
gustinianus.



DE CLAVIS DOM. 105

negotium hoc transige-  
bant : quos prædictus  
Pater super hâc re audi-  
vit. Fidem quoque Onu-  
phrius noster facit lib. 7.  
de præstantiâ & rebus  
antiquis basilicæ S. Petri  
cap. 3.

Panuinius  
Augustini-  
anus.

Præsidium etiam nobis  
est in nummis. ecce  
veterem unum aure-  
um Græcani-  
cum.

OS(O)SO



F 4 quem





qu  
La  
&  
cu  
psi  
cu  
tin  
inf  
mo  
rgo  
M  
Dea  
  
pe  
Gr  
go  
ed  
Mu  
jus  
to



quem habet Monasteriū  
Latiense in Hannoniâ,  
& vidit Belgii nostri de-  
cus immortale Justus Li-  
psius. misit verò Henri-  
cus Imperator Constan-  
tinopoli  $\infty$  CC VIII.

inscriptio autem in num-  
mo est hæc : κόσμος τὸ λύ-  
τρον αἵμα τῆς Θεοῦ λόγου.  
*Mundi redemptio, Sanguis  
Dei verbi.*

Iterum crucifixio hæc  
penicillo expressa est in  
Graduali quod S. Gre-  
gorius concinnavit, atq;  
edidit, ut Ecclesiasticam  
Musicam reformaret; cu-  
jus gratiâ Scholam Can-  
torum Romæ in basilicis

F 5 Vari-



Ioann Di-  
aconus.

Vaticanâ & Lateranensî  
instituit : ut locuples te-  
stis est in ejus vitâ Joan-  
nes Diaconus. Autorem  
verò hujus Gradualis es-  
se D. Gregorium clari-  
ssimè exprimit in fronte  
ejusdem libri rubrica  
quædam his verbis. *Gre-  
gorius Papa &c. composuit  
hunc libellum Musica artis  
Scholæ Cantorū Circuli.* Gre-  
gorius ergò Magnus qua-  
tuor quoque **CLAVOS**  
numeravit.

Hic item modus cru-  
cifixionis cernitur in ab-  
side Ecclesiæ S. Clemen-  
tis tessellis venustis & ve-  
tustis variegatâ.

Cer-



I DE CLAVIS DOM. 109

Cernitur quoque in  
Confessione subterraneâ  
S. Nicolai in Carcere  
Tulliano antiquissimis  
picturis decoratâ.

Idem ostenditur in Ju-  
lii cœmeterio, quod est  
in vineâ nostrâ Augusti-  
nianâ ad viam Flamini-  
am.

Multorum instar est  
unum vetustissimũ tem-  
plum, quod B. Constan-  
tia Constantini Magni fi-  
lia in viâ Nomentanâ  
prope S. Agnetē exstru-  
xit: ubi non una hujus-  
modi crucifixio picta vi-  
situr. Non parum etiam  
nobis fidei accedit ex



110 F. CORN. CURTI  
imagine Crucifixi argen-  
genteâ, quam Ill.<sup>mus</sup> Car-  
dinalis Comensis Romæ  
habet; annoſam, ut pa-  
tet ex elementis Ruthe-  
nis, quæ in tergo ejus ex-  
arata ſunt; inventam o-  
lim Alexandria in Ægy-  
pto.

Robur iterum à Boia-  
riâ accipimus, ex' mona-  
ſterio Chiemeniſi, quod  
antiquiſſimam ſervat i-  
conem, in quâ Chriſti  
crucifixi ſinguli pedes  
ſingulis CLAVIS adfi-  
guntur.

Veneti quoque in ma-  
gnifico ſuo iſto ſano Chri-  
ſtum ita fixum opere

ſcal-



I  
gen-  
Car  
ma  
pa-  
the-  
ex-  
n o-  
Egy-  
Boia-  
ona-  
quod  
at i-  
risti  
edes  
adfi-  
ma  
Chri  
ere  
scal-

DE CLAVIS DOM. III

sculpturato habent: quæ  
Mallonius quidem ut in-  
veniret, diem solidū fru-  
strā perdidit; fortassè  
quia illo die nimis vili  
tritico, lolio victitaverat,  
at ego reperi, & clarè vi-  
di utroque hoc obtutu.

Sed quid oculis emissi-  
tiis tam diu peregrina si-  
mulacra indago, & quod  
domi ante cellæ meæ fo-  
res est, clausis cottidie  
luminibus prætereo? est  
igitur hîc quoque statua  
septempedalis, annosa,  
cariosa, quam colli, ter-  
mitesque, & id genus  
vermiculi adeò pertere-  
brarunt undique, ut vix



VIZ . F. CORN. CURTI  
partes cohæreant. & hæc  
quatuor quoque CLA-  
VIS fixa est. Denique ut  
verba conferam ad com-  
pendium, passim per I-  
taliã Germaniamque  
hic crucifigendi modus  
in antiquorum reliquiis  
cernitur. Immò etiam-  
num hodie in Græciã  
Christum CLA VIS qua-  
tuor fixum pingere in-  
more est. & solidũ hinc  
argumentum elicio an-  
tiquitatis. Mordicũs e-  
nim illi observant, quod  
semel traditum est: ut  
conspicuum est in pane  
fermentato, formã ba-  
ptismali, &c.

CA.